

VSZEVOLOD PETROVICS JAKIMOV 1912—1982

Hosszan tartó, súlyos betegség után életének 70. évében 1982. január 21-én Moszkvában elhunyt JAKIMOV professzor, a biológiai tudományok doktora, az Állami Lomonoszov Egyetem Embertani Kutatóintézetének és Múzeumának igazgatója.

Szaratovban született, 1912. augusztus 25-én. A nevezett egyetem Biológiai Fakultásán, a Gerinces-Zoológiai Tanszéken 1932—1937 között folytatta tanulmányait. Kiváló képességei alapján várható volt, hogy V. P. JAKIMOV zoológusként folytatja tevékenységét. Figyelme azonban már korán a primáták összehasonlító morfológiájának problémáira irányult, és 1937—1939 között Szuhumiban a majomkísérleti telepen dolgozott, ahol figyelme az antropológia, különösen pedig az antropogenezis irányába terelődött. 1939-ben Leningrádban a P. F. LESGATRÓL elnevezett Biológiai Intézetben folytatta kutatásait, és itt védte meg kandidátusi disszertációját, amelyet az ember és néhány emlős mellső végtagjainak fejlődéséről írt. A Honvéd háború után is ebben az intézetben folytatta kutatásait, és egyidejűleg a Haditengerészeti Orvosi Akadémia állományában is dolgozott, a kiváló anatómus professzor B. A. DOLCO-SZABUROV irányításával, 1947-ig. Ekkor azonban antropológiai érdeklődésének megfelelően átkerült a SZŰTA Néprajzi Intézete Leningrádi Tagozatának Embertani Osztályára.

Tevékenységének leningrádi periódusa (1947—1958) és moszkvai periódusa (1958—1978) egyaránt biztosította JAKIMOV elismerését nemcsak a szovjet, hanem az egyetemes embertanban is, különös tekintettel az antropogenezis, a hominizáció problémakörére. Ez kifejeződött abban, hogy 1958 júniusában a Csehszlovák Tudományos Akadémia Régészeti Intézete által összehívott Nemzetközi Bizottság tagjaként H. VALLOIS, K. STOLYHWO, F. ZEUNER (London) és F. PAX (Köln) professzorok mellett részt vett a Poprád melletti Gánovcénél talált paleoantropológiai leletek morfológiai-rétegtani hitelesítésében. Ezt követően Párizsban (1960), Moszkvában (1964), Tokióban (1968) és Chicagóban (1973) tartott előadásokat a Nemzetközi Antropológiai és Etnográfiai Kongresszusokon. Tagja volt az ICAES Allandó Tanácsának, az 1964-es kongresszuson pedig a Szervező bizottságnak.

Központi szerepe volt a *Voproszű Antropologii* folyóirat kiadásában, amelynek 69 kötete az ő irányításával jelent meg (1964-től felelős szerkesztőként). Tagja volt a *Journal of Human Evolution* szerkesztő bizottságának is.

1948-tól a Leningrádi Egyetemen az antropológia és az ember anatómiája tárgyköréből tartott előadásokat, a Moszkvai Egyetemen pedig, ahol 1974-től az Embertani Tanszék vezetője is volt, a biológiai és geográfiai fakultásokon speciális és általános témakörökből. 1967-ben tudományos tevékenységéért elnyerte a biológiai tudományok doktora fokozatot. Széles körű népszerűsítő tevékenységet végzett az antropogenezis és az emberfajtakialakulása témaköréből. JAKIMOV professzornak több mint 50 tudományos munkája jelent meg, amelyeknek jelentős része monografikus terjedelmű és fundamentális jelentőségű.

Tudományos tevékenységében kiemelkedő helyet foglal el az Australopithecusok taxonómiai-filogenetikai helyzetének értékelése. Véleménye szerint a fossilis primátáknak ez a csoportja az Archantropusok előtti evolúciós szakaszt képezte. Érdeklődésének második tárgyköre a hominizáció neandertáli periódusának problémájához kapcsolódott. E vonatkozásban hangsúlyozta a klasszikus és a preneandertáli csoportok differenciáldiagnosztikai értékelésének szükségességét. Érdeklődési körének harmadik részét a Homo sapiens kialakulásával kapcsolatos problémák elemzése képezte, különös tekintettel az emberfajtakialakulására. Személyével kapcsolatos a Szovjetunió területén feltárt felső-paleolitik és mezolitik kori csontvázleletek részletes összehasonlító morfológiai elemzése. Különös figyelmet érdemel az europoid és mongoloid komponensek kraniomorfológiai diagnosztikájára vonatkozó koncepciója.

JAKIMOV professzor távozásával súlyos veszteség érte az egyetemes embertant, amelynek gyarapításában elvülhetetlen érdemeket szerzett.

Dr. Tóth Tibor

T. D. GLADKOVA 70 ÉVES

Munkatársai körében 1983. január 20-án ünnepelte 70. születésnapját TATJANA DMITRIJEVNA GLADKOVA, a biológiai tudományok kandidátusa, a Moszkvai Állami Lomonoszov Egyetem Embertani Kutatóintézetének és Múzeumának tudományos főmunkatársa.

Tanulmányait a nevezett egyetemen 1933—1938 között végezte, embertani specializációval. Diplomamunkájában a Papio és Macacus kéz és talp papilláris mintáit vizsgálta. 1943—

1952 között a nevezett kutatóintézet könyvtárának vezetője. Korábban egy évig anatómiát adott elő az Omszki Orvosi Intézetben. 1980 januárjában negyvenéves kutatói tevékenységéért a Nagyorosz Köztársaság Elnöki Tanácsa díszoklevéllel tüntette ki. A kandidátusi fokozatot 1959-ben nyerte el az ember és a majmok tenyérbőr-felületének összehasonlító jellemzése tárgyköréből. Érdeklődési körébe tartozik a tudománytörténet, az emberi haj vizsgálata, a primáták (Primates), főképpen pedig a dermatoglifia.

T. D. GLADKOVA nevével kapcsolatos a Szovjetunióban a dermatoglifiának mint az antropológia szubdiszciplínájának a kimunkálása, megalapozása. Szakmai irányításával 11 évfolyam-, és diplomamunka készült. Ezen kívül 10 aspiráns munkáját irányította. Előadásokat tartott a XI. Nemzetközi Tudománytörténeti Kongresszuson (Varsó, 1965), az V. Nemzetközi Finnugor Kongresszuson (Budapest, 1975), a VII. Bartos-szimposiumon (Szmolenice, 1976) és a magyar antropológia 100. éves jubileumának Nemzetközi Kongresszusán (Budapest, 1981). Széles körű tevékenységére jellemző, hogy 1957-től a moszkvai természetbúvárok társulatában az embertani szekció titkára. Konzultáció céljából rendszeresen felkeresik a különböző egyetemek biológiai fakultásairól, valamint orvosi és genetikai intézményekből.

Eddig több mint 80 munkája jelent meg, amelyeknek túlnyomó többségében a dermatoglifia problémáival foglalkozik. Eddig a Szovjetunió 25 etnikai csoportjának dermatoglif adatait értékelte, 1971-től pedig a magyar nép 21 csoportjának dermatoglif adatait publikálta. Összesen kb. 6000 egyén bőrlécmintáinak értékelése fűződik nevéhez. Egyetemes elismertségét jelzik párizsi (1960), indiai (1963), hollandiai (1964), japán (1968) és chicagói (1973) meghívásai, illetve jelöltségei, amelyeknek azonban objektív okok folytán nem tehetett eleget. Napjainkban is kiapadhatatlan energiával folytatja tevékenységét.

— Ad Multos Annos!

Dr. Tóth Tibor